

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Karla Šimky a soudců Mgr. Evy Šonkové a JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobkyně: **FTV Prima, spol. s r. o.**, se sídlem Na Žertvách 24/132, Praha 8 - Libeň, proti žalovanému: **Úřad pro ochranu osobních údajů**, se sídlem Pplk. Sochora 27, Praha 7, týkající se žaloby proti rozhodnutí předsedy žalovaného ze dne 22. 7. 2009, č. j. SPR-1118/09-14, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 25. 9. 2013, č. j. 5 Ca 174/2009 - 47,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a dosavadní průběh řízení

[1] Policie uveřejnila na své internetové stránce žádost o spolupráci při pátrání po pohřešovaném chlapci identifikovaném mimo jiné jménem a fotografií, kde uvedla, že je „vážně nemocen nespécifikovanou přenosnou chorobou“, která „se přenáší pohlavním stykem, potřísněním jeho krví, ale i škrábnutím“. Žalobkyně odvysílala dne 14. ledna 2009 ve Zprávách TV Prima reportáž, kde uvedla informaci, že šestnáctiletý J. K. (bylo uvedeno plné jméno i příjmení) je nakažen virem HIV, čímž podle žalovaného spáchala správní delikt podle § 45 odst. 1 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, neboť porušila povinnosti stanovené v § 9 tohoto zákona zpracovávat citlivé údaje s výslovným souhlasem subjektu údajů a bez tohoto souhlasu pouze v případech uvedených tamtéž. Za to jí byla rozhodnutím ze dne 22. 4. 2009, č. j. SPR-1118/09-8 uložena pokuta ve výši 40 000 Kč a povinnost uhradit náklady správního řízení. Rozklad proti tomuto rozhodnutí zamítl předseda žalovaného v záhlaví označeným rozhodnutím (dále „napadené rozhodnutí“).

[2] Žalobu proti napadenému rozhodnutí zamítl Městský soud v Praze v záhlaví označeným rozsudkem (dále „městský soud“ a „napadený rozsudek“). Městský soud zejména uvedl,

že je třeba vycházet z popisu skutku, jak je vymezen ve výroku správního rozhodnutí, a tak je nepochybné, že žalobkyni byla uložena pokuta za správní delikt spočívající v uvedení informace o tom, že nezletilý J. K. je nakažen virem HIV, v reportáži odvysílané 14. 1. 2009 ve Zprávách TV Prima. Proto shledal nedůvodnou žalobní výtku, že žalobkyni nemohla být uložena pokuta za správní delikt spočívající v uveřejnění reportáže na webových stránkách, a vyloučil, že by z rozhodnutí nebylo zřejmé, zda byla či nebyla uložena sankce též za zveřejnění reportáže na internetu, jak tvrdila žalobkyně. I když v odůvodnění se zveřejnění reportáže na webových stránkách zmiňuje, nespatřuje městský soud žádný rozpor mezi výroky a odůvodněními správních rozhodnutí, neboť z kontextu nelze vyvodit, že by i v tomto jednání (uveřejnění na internetu) byl spatřován předmětný delikt. Nepřijal názor žalobkyně, že by uveřejnění na webových stránkách nebylo možné považovat za přitěžující okolnost, aniž by bylo zároveň správním deliktem. V dané věci nebylo zahrnuto do pokutovaného skutku ani hodnoceno jako přitěžující okolnost při úvahách o výši sankce.

[3] Městský soud především přisvědčil žalovanému správnímu orgánu, že žurnalistická činnost žalobkyně spočívající ve vyhledávání, shromažďování, třídění, používání a až následně ve zveřejňování informací, naplňuje pojem „zpracování“ osobních údajů podle zákona č. 101/2000 Sb. Vyjmenované činnosti jsou vykonávány pod jednotícím záměrem a s cílem poskytnout informace veřejnosti. Městský soud vyšel z definice pojmu „zpracování“ v článku 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (dále jen „směrnice“) promítnuté i do § 4 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb. a konstatoval, že v posuzovaném případě došlo k aktivnímu dohledání informace o konkrétní nemoci pohřešovaného, k jejímu přiřazení k souboru informací získanému od policie, případně z dalších zdrojů, ke zpracování těchto údajů do reportáže a k jejich následnému zveřejnění odvysíláním ve Zprávách. Samotnému odvysílání reportáže předcházela systematická práce vyhledávání a třídění informací (osobních údajů), úprava a ukládání natočených záznamů na specifické nosiče informací a rovněž následné operace nezbytné k zařazení reportáže do televizního vysílání. Popsané činnosti jsou podstatou žurnalistické činnosti žalobkyně, mají systematický charakter, a proto nejde o nahodilé shromažďování osobních údajů, jež je dle § 3 odst. 4 zákona č. 101/2000 Sb., z působnosti tohoto zákona vyloučeno.

[4] Městský soud nepřisvědčil názoru žalobkyně, že uvést údaj o nemoci HIV (poznámka NSS: jistě bylo míněno nakažení tímto virem) bylo nezbytné z hlediska ochrany zdraví jiných osob, neboť jde o sdělení jasné a veřejnost je vnímá jednoznačně. Jednání žalobkyně totiž nelze podřadit pod § 9 písm. b) zákona č. 101/2000 Sb. umožňující zpracovávat citlivé údaje, jen jestliže je to nezbytné v zájmu zachování života nebo zdraví jiné osoby, není-li souhlas subjektu údajů možno získat. Není na žalobkyni posuzovat, zda konkrétní osoba představuje riziko pro své okolí (způsobitým subjektem je policie či hygienická stanice). Pro sledovaný cíl, tj. zájem na včasném zadržení nezletilého, ochraně jeho zdraví a ochraně zdraví jiných osob, byla postačující informace v rozsahu zveřejněném policií a závěr žalovaného, že reportáž zcela nadbytečně obsahovala konkretizaci nemoci, se nevymyká pravidlu striktního výkladu výjimky podle § 9 písm. b) zákona č. 101/2000 Sb. Specifikovat chorobu pohřešovaného nebylo nezbytně nutné k dosažení cíle, tj. nezletilého co nejdříve za pomoci veřejnosti vypátrat, ani pro dosažení ochrany zdraví jiných osob, nadto bylo-li přihlédnuto při vyvažování obou střetnutých se práv k tomu, že jde o nezletilou, a toliko pohřešovanou osobu (nikoli pachatele trestného činu).

[5] S názorem žalobkyně, že se správní orgán při rozhodování o výši sankce je povinen zabývat všemi kritérii, které zákon pro správní uvážení stanoví, městský soud souhlasil. Správní orgán prvního stupně k výši sankce uvedl, že přihlížel zejména ke skutečnosti, že ke zveřejnění citlivého údaje došlo prostřednictvím televize s celorepublikovým pokrytím, a to v hlavní

zpravodajské relaci, a dále k tomu, že citlivý údaj se týkal nezletilé osoby; zohlednil i to, že zpracování se týkalo jediného subjektu údajů. Stěžovatelka v rozkladu nevznesla proti výši pokuty a správnímu uvážení žádné námitky, proto se žalovaný správní úvahou správního orgánu prvního stupně nezabýval, tedy ji ani nikterak nedoplňoval. Městský soud sice připustil, že správní orgán skutečnosti, které zvažoval, výslovně nepodřadil pod jednotlivá kritéria vyjmenovaná v § 46 odst. 2 zákona č. 101/2000 Sb., avšak fakticky zmínil způsob protiprávního jednání tím, že uvedl, že přihlížel k tomu, že zveřejnění citlivého údaje došlo prostřednictvím televize s celorepublikovým pokrytím a v hlavní zpravodajské relaci, a rovněž i dobu trvání protiprávní činnosti tím, že uvedl, že došlo k zveřejnění (nikoli zveřejňování) citlivého údaje, tedy se jednalo o jednorázové, nikoli trvající či opakující se porušení zákona. Jako okolnosti věci pak hodnotil, že se zveřejněný citlivý údaj týkal osoby nezletilé, a to pouze jediného subjektu údajů. Z logiky věci dle městského soudu vyplývá, které zvažované skutečnosti zvyšují závažnost porušení zákona (ke zveřejnění citlivého údaje došlo prostřednictvím televize s celorepublikovým pokrytím, v hlavním zpravodajství a údaj se týkal nezletilého) a které skutečnosti jsou naopak pro žalobce polehčující (nešlo o opakované či trvající jednání a týkalo se jediného subjektu údajů). Závažnost protiprávního jednání je dána souhrnem všech uvedených okolností. Přes strohost odůvodnění správní orgán většinu zákonných kritérií zvažoval. Nezahrnul pouze následky protiprávního jednání, přičemž z obsahu správního spisu nevyplývá a žalobkyně ani netvrdila, že jednání mělo konkrétní následky, jež by bylo třeba zvážit. Vzhledem k tomu, že pokuta ve výši 40 000 Kč byla žalobkyni uložena v rámci sazby do 5 000 000 Kč, tedy při samé dolní hranici, nelze mít za to, že by zmíněná neúplnost správní úvahy mohla mít vliv na výši uložené pokuty a nepůsobuje nepřezkoumatelnost rozhodnutí. Opačný závěr by podle městského soudu byl nepřipustně formalistický.

[6] Městský soud se vyjádřil i k dalším žalobním námitkám (např. nesprávně uvedený čas odvysílání relace, aplikace ustanovení občanského zákoníku, výluka z působnosti směrnice pro činnost státu v oblasti trestního práva, porušení zásady legitimního očekávání), ale ty se již nepromítly do kasační stížnosti.

II. Kasační stížnost

[7] Žalobkyně (dále „stěžovatelka“) podala proti napadenému rozsudku kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). I když má ve shodě se správními orgány za to, že je třeba obě práva vzájemně poměřovat a posoudit je dle individuálních okolností z hlediska proporcionality, je na rozdíl od žalovaného i městského soudu přesvědčena, že zveřejnění údaje o typu nemoci bylo vhodným, respektive nezbytným prostředkem pro dosažení sledovaného cíle. Tím je vedle nalezení pohřešovaného i upozornění veřejnosti. Za daných okolností (zejména při tvrzeném rizikovém sexuálním chování, provozování prostituce) tedy považovala ochranu zdraví jiných osob za významnější hodnotu než jednorázovou ochranu osobního údaje pohřešovaného, třebaže byl nezletilým. Míru ohrožení zdraví osob, které by s ním mohly přijít do intimního styku, přitom nijak nesnižuje, že byl pohřešovanou osobou, a nikoli hledaným pachatelem trestného činu. Uveřejnění konkrétní nemoci pak podle ní odůvodňuje to, že obecný popis povahy nemoci by pro svou neurčitost a délku mohl být diváky nedostatečně vnímán a pochopen, takže šlo o pouhé zkrácení.

[8] Další argumentací stěžovatelka namítala, že předmětný skutek představoval pouze jednorázové uveřejnění, postrádající zákonný prvek systematickosti, takže se nejednalo o zpracování osobního údaje ve smyslu § 4 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb. Správní orgán i soud přitom potvrdily, že pokuta nebyla uložena za celý proces, který by teoreticky mohl spadat pod zákonnou definici zpracování (od přijetí informace, přes vyhledání dalších souvisejících

informací, po jejich zveřejnění), ale za ono konečné zveřejnění informace o nemoci v reportáži. Zákonné definici by tedy mělo vyhovovat jednorázové zveřejnění v reportáži samo o sobě, čemuž podle stěžovatelky nelze přisvědčit.

[9] Stěžovatelka dále namítla, že byly naplněny podmínky výjimky z povinnosti zpracovávat citlivé údaje bez souhlasu subjektu údajů dle § 9 písm. b) zákona č. 101/2000 Sb. Přitom není rozhodující, že stěžovatelka není ochranou veřejného zdraví formálně pověřena právními předpisy, neboť tuto výjimku je třeba vykládat širěji. Pokud se stěžovatelka o bezprostředním ohrožení dozví, je z povahy její činnosti (provozování celoplošného televizního vysílání se zpravodajským obsahem) nezbytné, aby o něm dostatečně důrazně informovala veřejnost a zejména osoby ohrožení vystavené. Forma předání informace odpovídá míře ohrožení ostatních osob; formulace užitá policií by pro svoji složitost a zdlouhavost nedostačovala. Nebezpečí bylo nezbytné pojmenovat (s vědomím toho, že informace bude uveřejněna pouze jednorázově), aby si veřejnost tuto závažnou situaci co nejrychleji uvědomila a zapamatovala, neboť zdravotní rizika s tímto onemocněním spojená jsou jí dobře známá a srozumitelná. I kdyby uveřejnění tohoto údaje pro účely pátrání po pohřešovaném bylo nadbytečné, zcela jistě nebylo nadbytečné pro předcházení ohrožení zdraví osob, které s nemocným mohly přijít do styku.

[10] Stěžovatelka setrvala na své žalobní výtce, že z napadeného rozhodnutí není zřejmé, zda byla pokutována také za skutek spočívající v umístění reportáže na webové stránky. Tomu, že správní orgán tuto okolnost zahrnul do odůvodnění svého rozhodnutí, rozumí tak, že k ní rovněž přihlížel, a to přesto, že pro tento skutek nebylo řízení zahájeno, nevedlo se o něm dokazování a v rozhodnutí není uvedeno, jak se její význam promítl do rozhodování o uložení pokuty a její výši, což činí výrok napadeného rozhodnutí nepřezkoumatelným.

[11] Poslední námitkou stěžovatelka vytýkala, že následky údajného protiprávního jednání nebyly zkoumány, dokazovány ani zmíněny v napadeném rozhodnutí, i když jde o jedno z nejdůležitějších kritérií pro stanovení výše pokuty. Obdobně postrádá i úvahy o okolnostech, za nichž k jednání došlo (že veřejnost včetně stěžovatelky byla policií požádána o pomoc při pátrání) a jaká byla míra ohrožení osob, jež s nemocným chlapcem mohly přijít do fyzického kontaktu (vzhledem k následnému chování pohřešovaného). U jednotlivých kritérií navíc žalovaný neuvedl, zda danou okolnost posoudil jako přitěžující či polehčující a do jaké míry. Městský soud pak stručné odůvodnění výše uložené pokuty žalovaného nepřipustně dotvořil, místo aby jeho rozhodnutí pro takový nedostatek zrušil. Upozornila na judikaturu Nejvyššího správního soudu o zákazu libovůle při výběru kritérií pro stanovení výše pokuty (rozsudek ze dne 6. 11. 2008, č. j. 2 As 58/2008-77) a o povinnosti správního orgánu výslovně se zabývat všemi zákonnými kritérii, a pokud některé z nich neshledá relevantním, alespoň stručně se s ním vypořádat a odůvodnit jeho nepodstatnost. Navrhla zrušení napadeného rozsudku, obou správních rozhodnutí a přiznání práva na náhradu nákladů řízení.

III. Vyjádření žalovaného a replika

[12] Žalovaný se ztotožnil se závěry městského soudu a zdůraznil, že charakter a způsob přenosu nemoci není důvodem pro stěžovatelkou zvolený postup. Nedomnívá se, že by bylo jejím úkolem v hlavní zpravodajské relaci upozorňovat klienty prostitutů na možné nebezpečí od jedné konkrétní osoby, pokud se tito dobrovolně známým rizikům (jako je přenos HIV, ale i jiných nemocí jako např. žloutenka) svým chováním vystavují. Poukázal na to, že i pokud by se pohřešovaný chlapec stěžovatelkou popsáním způsobem choval, neznamená to automaticky, že vystavuje své klienty riziku nákazy, neboť stěžovatelce není známo, zda nepostupuje s potřebnou obezřetností, aby k přenosu nemoci nedošlo, zda své klienty

neinformuje apod., navíc informování ve zprávách zřejmě nebude nejvhodnějším nástrojem pro jeho případné klienty. Zdůraznil absurditu situace, kdy by nezletilý měl jako pachatel trestné činnosti (o níž ale poznatky zatím nejsou) větší právo na ochranu soukromí [§ 52 až 54 zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)] než jako pouhá pohřešovaná osoba nakažená virem HIV. Žalovaný vyjádřil přesvědčení, že ona nemoc je pro jejího nositele sama o sobě natolik zásadním zásahem do života, že veřejná (a tedy nevratná) stigmatizace je nepřijatelná a právem na svobodu slova neodůvodnitelná.

[13] K námitce stěžovatelky, že byla postižena za konečné zveřejnění informace v reportáži, nikoliv za celý proces její přípravy, a tedy se nejednalo o zpracování osobních údajů, uvedl, že definici pojmu zpracování v § 4 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb. i výjimku dle § 3 odst. 4 téhož zákona je třeba především vykládat ve smyslu směrnice, a nikoliv izolovaně. Stěžovatelka přikládá nepřiměřený význam pojmu „systematický“ ve zmíněné definici, ačkoliv je tento pojem zde nadbytečný a jeho význam je okrajový. Žalovaný poukázal na vymezení pojmu zpracování v čl. 2 písm. b) směrnice, podle něhož je zpracováním jakýkoliv úkon nebo soubor úkonů, které jsou prováděny pomocí či bez automatizovaných postupů (podmínka systematickosti se zde nenachází). Dovojuje, že pojem systematickosti v § 4 písm. e) i samotný § 3 odst. 4 zákona č. 101/2000 Sb. jsou výsledkem ne příliš povedené snahy zákonodárce o transpozici čl. 3 odst. 1 směrnice a systematickost pouze vyjadřuje, že osobní údaje jsou nebo mají být zařazeny do rejstříku v případě manuálního zpracování, přičemž u automatizovaného zpracování osobních údajů je systematickost přímo implicitní vlastností zpracování a netřeba ji zkoumat. U televizní reportáže jde bez pochyb o zpracování osobních údajů automatizovaným způsobem. Pro případ, že by soud měl výkladové pochybnosti, žalovaný navrhl, aby se obrátil na Soudní dvůr Evropské unie s předběžnou otázkou, zda může členský stát omezit dopad směrnice stanovením dodatečné podmínky systematickosti v definici zpracování osobních údajů. S posouzením otázky zpracování, jak je provedl městský soud, se ztotožnil a dodal, že podle verze stěžovatelky by bylo možné každé zpracování rozčlenit na základní úkony prováděné s informací a prohlásit je za samostatné, jednorázové a nesystematické, což by ale popřelo ochranu poskytovanou zákonem č. 101/2000 Sb. ústavnímu právu na soukromí. Že byla stěžovatelka postižena pouze za určitou část zpracování (za zveřejnění), je v souladu se zákonem, neboť nemohla být potrestána za tu část zpracování, která nezákonná není.

[14] Zveřejnění konkrétní informace o povaze nemoci nebylo v tomto případě nezbytné. Ustanovení § 9 písm. b) zákona č. 101/2000 Sb. je podle žalovaného potřeba vykládat restriktivně, což plyne z výjimek pro zpracování citlivých údajů dle § 9 téhož zákona, jež podstatně omezují možnosti pro zpracování bez souhlasu subjektu údajů na rozdíl od osobních údajů a § 5 odst. 2 téhož zákona. To je dáno právě charakterem citlivých údajů, který je potvrzen i v řadě zvláštních právních předpisů, u údajů o zdravotním stavu např. vysokou důvěrností těchto informací dle zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a o podmínkách jejich poskytování.

[15] K namítanému nedostatečnému vymezení skutku odkázal na napadený rozsudek a odůvodnění výše pokuty považoval za dostatečné. Že ke zveřejnění údajů došlo prostřednictvím celorepublikového vysílání, je vyjádřením jak způsobu, tak i následku jednání stěžovatelky (následek je dán právě rozšířením informace mezi diváky) a skutečnost, že šlo o citlivý údaj a o jeden subjekt údajů, vyjadřuje okolnosti jednání. Doba trvání je dána jednorázovostí odvysílání reportáže. Navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

[16] V replice se stěžovatelka bránila nařčení ze zveřejnění neověřených informací o chování hledaného a namítla, že v případě pochybností měl sám žalovaný pravdivost informací prověřit, neboť se z hlediska posouzení jednání stěžovatelky jednalo o rozhodnou skutečnost. Trvala na tom, že zdravotní ohrožení většího počtu osob je závažnějším zájmem, který převažuje nad dopadem uveřejnění informace na pohřešovaného, a tvrzení o nevratném poznamenání života uveřejněním reportáže označila za absurdní. Zopakovala, že nepřistoupila ke zveřejnění oné informace bezdůvodně, vedena účelem prohloubit dopady nemoci na jejího nositele, ale způsob, jakým se dotýčný k nemoci stavěl a vystavoval vážnému riziku i ostatní, ji k tomu donutil. Brojila proti tomu, aby žalovaný jako státní orgán rozšiřoval zákonnou definici zpracování osobních údajů vypuštěním některého slova či označením jej za nadbytečné. Podle ní je smyslem § 4 písm. e) a § 3 odst. 4 zákona č. 101/2000 Sb. to, že vztahuje působnost tohoto zákona pouze na jednání, které není nahodilé. Při zkoumání definičních znaků zpracování osobních údajů je třeba i šetřit, co je cílem konkrétního nakládání s osobními údaji, jde-li o úkon jednorázový. V dané věci nebylo cílem uveřejnění další zpracování osobních údajů pohřešovaného, nýbrž právě pouhé jednorázové informování o důležitých okolnostech, takže podmínka systematickosti nebyla naplněna. V souvislosti se zpochybněním dostatečného zkoumání kritérií pro uložení sankce připojila dotazy, proč nebyla zkoumána aktuální sledovanost pořadu, jaký měla reportáž dopad na život pohřešovaného a jak bylo postupováno při výpočtu výše pokuty, z čeho při tom žalovaný vycházel a do jaké míry byly vzaty v potaz okolnosti jako chování pohřešovaného a fakt, že aktivně vystavoval lidi ve svém okolí nebezpečí nákazy nevléčitelnou chorobou.

IV. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[17] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu kasační stížnosti a z důvodů v ní uvedených. Zkoumal přitom, zda netrpí vadami, k nimž je povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.), a žádnou takovou vadu neshledal.

[18] Nejprve je třeba poukázat na to, že stěžovatelka v kasační stížnosti zopakovala pouze část výtek, které předtím uplatnila v žalobě. Vznela ale i námitky nové, podložené argumentací, jež se objevila až při ústním jednání před městským soudem. V žalobě opřela stěžovatelka svou tezi o zájmu na ochraně veřejného zdraví, který převažuje nad zájmy pohřešovaného chlapce, pouze o tvrzení o nesprávném názoru správního orgánu, že subjekt údajů měl jako nezletilý snížené možnosti obrany. Argumentací tím, že uvedení konkrétní nemoci bylo nezbytným prostředkem k dosažení cíle, zejména předejít ohrožení zdraví jiných osob, a jiná forma (např. popis v žádosti policie o spolupráci) by nebyla dostačující, přednesla až při jednání městského soudu. I k tomu se však soud v rozsudku vyjádřil, přestože takové námitky byly uplatněny až po uplynutí lhůty pro podání žaloby. Vzhledem k tomu, že je městský soud zřejmě považoval za rozvíjí či podporu tvrzení na páté straně žaloby, že jednání stěžovatelky je kryto výjimkou dle § 9 písm. b) zákona č. 101/2000 Sb., přijal i Nejvyšší správní soud navazující argumentaci a dále se s ní vypořádává.

[19] Skutkový stav není sporný. Z obsahu správního spisu se podává, že stěžovatelka doplnila policií uveřejněnou žádost o spolupráci při pátrání po nezletilém dalšími výpověďmi jiných osob o tom, že jmenovaný měl navštěvovat pánské kluby a přivydělávat si poskytováním sexuálních služeb. Poté uveřejnila tyto informace v reportáži zařazené do hlavní zpravodajské relace včetně údaje o konkrétní nemoci, již pohřešovaný chlapec trpí (nakažení virem HIV). V reportáži zazněla také věta o tom, že nikdo neví, kolik lidí již nakazil a kolik jich ještě nakazí.

[20] Listina základních práv a svobod garantuje v článku 10 odst. 1 každému *právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno. Každý má právo na ochranu*

před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života (odst. 2). Každý má právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě (odst. 3).

[21] V článku 17 Listiny se zaručuje svoboda projevu v této podobě: *Svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny (odst. 1). Každý má právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu (odst. 2). Cenzura je nepřijatelná (odst. 3). Svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti (odst. 4).* Obdobně i čl. 10 odst. 2 Úmluvy říká, že *výkon těchto svobod může podléhat pouze takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti mimo jiné i v zájmu ochrany pověsti nebo práv jiných.*

[22] Městský soud v napadeném rozsudku zcela správně vyšel z premisy, že právo vyhledávat a šířit informace může být zákonem a v nezbytném rozsahu omezeno pro ochranu práv a svobod druhých, tedy i v zájmu práva na ochranu před neoprávněným shromažďováním a zveřejňováním osobních údajů. Ochrana osobních údajů je nedílnou součástí práva na soukromí dle čl. 10 odst. 2 Listiny (obdobně podle čl. 8 odst. 1 Úmluvy), tedy představuje legitimní limit svobody projevu. Ve svém rozsudku městský soud podal ucelený a vyčerpávající výklad platné právní úpravy ochrany osobních údajů podle zákona č. 101/2000 Sb. i v kontextu se směrnicí, jež je jeho předobrazem, na který lze pro stručnost zcela odkázat. Nejvyšší správní soud se zaměřil pouze na ty dílčí otázky, které stěžovatelka vtělila do kasačních námitek. Zvolil posloupnost, která se jeví jako logická, kdy např. o naplnění kritérií pro uložení pokuty v určité výši má smysl uvažovat až poté, co bude jasné, za jaké jednání byla stěžovatelka postižena, zda její činnost představovala zpracování ve smyslu zákona, a pokud ano, zda se na ni vztahovala výjimka podle § 9 písm. b) zákona č. 101/2000 Sb., zda bylo nezbytné onemocnění konkrétně pojmenovat, a rovněž jak v kontextu konkrétních skutkových okolností dopadá poměrování obou práv z hlediska proporcionality. Přitom bude úkolem soudu dodržovat při zkoumání zákonnosti postihu limity vytyčené napadeným správním rozhodnutím, a tedy hodnotit pouze předmětný skutek (a nikoli např. uvedení údajů o rizikovém sexuálním chování), pochopitelně výhradně ve vztahu k jednání stěžovatelky (nikoli tedy, zda by obstálo např. zveřejnění informací o osobě pohřešovaného v podobě zvolené policií na její webové stránce).

[23] Z výroku prvostupňového správního rozhodnutí (ve znění opravného rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 11. 2009 zn. SPR-1118/09-18) je zřejmé, že stěžovatelka byla postižena za uvedení informace o nakažení J. K. virem HIV v reportáži odvysílané ve Zprávách TV Prima dne 14. 1. 2009, a nikoli za její zveřejnění na vlastních internetových stránkách. Je proto správný závěr městského soudu, že nejsou pochybnosti o tom, za jaký skutek byla pokuta uložena. Nejvyšší správní soud je přesvědčen, že ilustrativní, tedy nadbytečné uvedení této skutečnosti v odůvodnění správních rozhodnutí nemohlo způsobit jejich nepřezkoumatelnost a vzbudit ve stěžovatelce opravdové pochyby o tom, za co jí byla uložena sankce (*superfluum non nocet* - nadbytečné neškodí).

[24] Zákon č. 101/2000 Sb. považuje v § 45 odst. 1 písm. e) za správní delikt jednání právnické osoby, která jako správce nebo zpracovatel *zpracovává osobní údaje bez souhlasu subjektu údajů mimo případy uvedené v zákoně (§ 5 odst. 2 a § 9). Zpracováním osobních údajů je podle § 4 písm. e) téhož zákona jakákoliv operace nebo soustava operací, které správce nebo zpracovatel systematicky provádějí s osobními údaji, a to automatizovaně nebo jinými prostředky. Zpracováním osobních údajů se rozumí zejména shromažďování, ukládání na nosiče informací, zpřístupňování, úprava nebo posměňování, vyhledávání, používání, předávání, šíření, zveřejňování, uchovávání, výměna, třídění nebo kombinování, blokování a likvidace.*

Podle § 3 odst. 4 se tento zákon *nevztahuje na nahodilé shromažďování osobních údajů, pokud tyto údaje nejsou dále zpracovávány.*

[25] Směrnice definuje pojem zpracování v článku 2 písm. b) jako *jakýkoli úkon nebo soubor úkonů s osobními údaji, které jsou prováděny pomocí či bez pomoci automatizovaných postupů, jako je shromažďování, zařazování, uspořádávání, uchovávání, zpřístupňování nebo pozměňování, vyhledávání, konzultace, použití, sdělení prostřednictvím přenosu, šíření nebo jakékoli jiné zpřístupnění, srovnání či kombinování, jakož i blokování, výmaz nebo likvidace.*

[26] Údaj o nakažení konkrétní osoby virem HIV nepochybně osobním údajem je, a dokonce odpovídá i zákonnému vymezení *citlivých údajů* dle § 4 písm. b) zákona č. 101/2000 Sb. (jde o údaj o zdravotním stavu). Citlivé údaje je možné zpracovávat jen s výslovným souhlasem subjektu údajů, jinak jen *jestliže je to nezbytné v zájmu zachování života nebo zdraví subjektu údajů nebo jiné osoby* nebo za podmínek uvedených dále v § 9 písm. b) až i) téhož zákona.

[27] Nejvyšší správní soud nemá pochybnosti o tom, že počín stěžovatelky pod pojem zpracování ve smyslu výše citovaných ustanovení patří. Správní orgány a poté i městský soud ve spojitosti s žalobní obranou stěžovatelky charakterizovaly podstatu její činnosti jako provozovatelky televizního vysílání výčtem aktivit, které při přípravě i samotném vysílání stěžovatelka cíleně, organizovaně, pravidelně provádí. Účelem bylo předně vypořádat námitky, že oblast žurnalistiky, v níž je stěžovatelka činná, je vyloučena z působnosti zákona a směrnice. Z povahy a cílů činnosti sdělovacích prostředků (shromažďování, třídění a další využívání informací formou jejich zveřejnění) pak městský soud dovodil, že ani v tomto případě nešlo o nahodilé shromažďování osobních údajů, které je z působnosti zákona vyloučeno (§ 3 odst. 4 zákona č. 101/2000 Sb.). S ohledem na výše uvedené ani Nejvyšší správní soud nemohl přisvědčit kasační námitce, že šlo pouze o jednorázové uveřejnění, postrádající prvek systematickosti. Zajedno je se stěžovatelkou naopak v jejím pohledu na smysl § 4 písm. e) a § 3 odst. 4 uvedeného zákona, jak jej vystihla v replice – totiž, že zákon dopadá na jednání, které není *nahodilé* (tedy je naopak cílené, zamýšlené, chtěné). Získání a zveřejnění předmětné informace zahrnovalo množství na sebe navazujících kroků počínaje procházením policejních internetových stránek, přes investigativní aktivity pro opatření doplňujících informací o chování nezletilého od třetích osob, vlastní úvahu nad charakteristikou způsobu přenosu nemoci či další pátrání ve snaze ji přesně označit, až po technické zpracování reportáže, zařazení do programu zpravodajské relace a odvysílání. V tomto procesu zakončeném zveřejněním diagnózy nezletilého v celorepublikovém vysílání v tzv. *prime time* není pro nahodilost žádný prostor. Že byla citlivá informace odvysílána jen jednou, neznamená, že neoddělitelným předpokladem pro takové uveřejnění nebyla systematická práce přičitatelná stěžovatelce. Žalovanému je třeba dát za pravdu v tom, že na předmětný skutek je třeba pohlížet komplexně, neboť činnosti předcházející zveřejnění ve vysílání bytostně a neoddělitelně souvisejí s finálním počinem, jak byl označen ve výroku rozhodnutí žalovaného. Nahodilé zveřejnění údaje o zdravotním stavu osoby by takové pozadí nemělo. Ostatně obě definice (v zákoně i směrnici) pracují s pojmy *operace nebo soustava operací* či *jakýkoli úkon nebo soubor úkonů*, což umožňuje posoudit z pohledu ustanovení těchto předpisů kromě vícero úkonů společně i ty jednotlivé. Na konkrétních skutkových okolnostech vždy záleží, jestli skutkovou podstatu správního deliktu dle § 45 odst. 1 písm. e) zákona č. 101/2000 Sb. naplní jen jeden dílčí úkon, nebo souhrn více úkonů. V tomto případě například stěžovatelka nepochybně i systematicky shromažďovala osobní údaje o nezletilém, uchovávala je a ukládala na nosiče informací, což by také mohlo být posouzeno jako zpracování ve smyslu zákona (směrnice), ale žalovaný uložil sankci pouze za zveřejnění jediné citlivé informace (přestože jich v reportáži zaznělo více, např. o sexuálním životě nezletilého), což také určuje předmět soudního přezkumu. Lze si ale kupříkladu představit i nikoli nahodilé zveřejnění stejného citlivého údaje poté, co vypršela doba, na kterou byl správci udělen souhlas

ke zpracování. Takový skutek by byl postižitelný sám o sobě, aniž mu předcházelo jiné zákonem zapovězené jednání.

[28] Dalším okruhem námitek stěžovatelka tvrdila, že upozornění veřejnosti v zájmu ochrany veřejného zdraví představovalo legitimní důvod pro zveřejnění citlivé informace o nezletilém, přičemž uvedení konkrétní diagnózy bylo nezbytné pro dosažení cíle, neboť rizika spojená s touto nemocí jsou veřejnosti známá a dlouhý a neurčitý popis, jak jej užíla policie, by se minul účinkem. Podle mínění stěžovatelky tedy městský soud nesprávně posoudil právní otázku, zda se na předmětný skutek vztahuje výjimka uvedená v § 9 písm. b) zákona č. 101/2000 Sb.

[29] Právní předpisy chrání osoby před neoprávněným nakládáním s jejich osobními údaji přípouštějí zveřejnění (nebo obecně zpracování) citlivého údaje bez souhlasu subjektu údajů, převažuje-li zájem na ochraně života či zdraví jiných osob nad zájmem subjektu údajů na jeho uchování v soukromí. Podmínkou pro aplikaci této výjimky z pravidla o nutnosti obstarat si k takovému počínu souhlas je *nezbytnost* zveřejnění (zpracování) citlivého údaje pro uvedený účel.

[30] Policie se při plnění svého úkolu pátrat po pohřešovaných zaměřila na popis rizik fyzického kontaktu s hledaným chlapcem a konkretizaci onemocnění se vyhnula. Stěžovatelka naopak cíleně chorobu pojmenovala, aby tím zvýšila údernost a zapamatovatelnost sdělení, což je však přesně to, co správní soud vnímá jako zbytečný, nadměrný zásah do soukromí nemocného nezletilého, jenž hrozí stigmatizací a společenským vyloučením. Podle Nejvyššího správního soudu lze nalézt vztah přímé úměry mezi účinkem konkrétní informace, která zvedá pozornost diváků (nemoc je všeobecně vnímána jako vážná a smrtelná), a citelností zásahu do sféry práv nezletilého.

[31] Na tomto místě se nelze vyhnout úvahám nad tím, kterému z konkurujících si práv je zapotřebí v tomto případě dát přednost. Z hlediska míry možného zasažení osobnostních práv je třeba mít na zřeteli subtilní hranici mezi obecným vnímáním nemoci jako důvodu k poskytnutí pomoci ke zmírnění jejích následků či projevů, soucitu s postiženou osobou a na druhé straně odsudky vedoucími až k sociální izolaci nemocného. Terčem odsudků se nemocný může stát hlavně kvůli asociovanému způsobu, jakým se nemoc šíří. Veřejnost totiž vnímá diametrálně odlišně infikování virem HIV např. transfúzí nakaženou krví, manipulací s infekčním materiálem v rámci plnění pracovních úkolů a naproti tomu nakažení v homosexuální subkultuře pohlavním stykem za úplat. Proto i uveřejnění informace o tom, že pohřešovaný nezletilý trpí právě chorobou způsobenou virem HIV, představuje neakceptovatelný zásah do práva na ochranu jeho osobních údajů. Reportáž odvysílaná stěžovatelkou nechtěla jen před nemocí a jejím šířením varovat, ale užíla jména a dalších identifikujících údajů konkrétního člověka ve spojení s nákazou virem HIV a dalšími znepokojujícími skutečnostmi o chování pohřešovaného chlapce k tomu, aby zapůsobila na diváky relace. Zneužila propojení emocí, jež vzbuzuje v povědomí veřejnosti AIDS, s konkrétní osobou ke zvýšení atraktivity reportáže, ale i k jinak legitimnímu varování před rizikem újmy. Takové jednání tedy nejen zvyšuje (z pohledu stěžovatelky) žádoucí efekt, ale kritizovaná okolnost je přesně tím, co vychyluje vybalancovaný poměr obou ústavně chráněných práv a působí zásah do soukromí již za hranicí přípustnosti.

[32] Pro posouzení deliktní odpovědnosti stěžovatelky není podstatné, zda se informace, že je pohřešovaný skutečně nakažen virem HIV, zakládá na pravdě. I kdyby ve skutečnosti trpěl jinou nemocí (což je při obecnosti popisu uveřejněného policií dobře možné), nijak by to nezmenšovalo zásah do jeho práv. Nařčení z nakažení právě virem HIV totiž vyvolává ve společnosti silné emoce díky rozšířenému povědomí o nevyléčitelnosti a snadnému šíření, což přispívá k izolaci a sociálnímu vyloučení nemocných.

[33] Hovoří-li stěžovatelka o upozaděni jednorázové ochrany soukromí ve prospěch ochrany zdraví jiných osob, není soudu zcela zřejmé, co tím myslela. Zveřejnění údaje o smrtelném onemocnění osoby přenosnou chorobou jednorázovým zásahem do jejího soukromí rozhodně není. Za ten by bylo možné snad považovat např. krátké zveřejnění zobrazení osoby v ponižující nebo nedůstojné situaci, která je sice vlastní všem lidem, ale je vyhrazena pro intimní chvíle nebo do naprostého soukromí. Naproti tomu sdělení údaje, který osobu charakterizuje a je neměnný (jako nevyléčitelná nemoc), představuje trvalé zasažení soukromí. Ti, kdo reportáž shlédli, na fakta z ní většinou zapomněli, což ale nelze předpokládat u těch, kteří nemocného osobně znají.

[34] Se stěžovatelkou lze souhlasit v tom, že míru ohrožení zdraví osob, které by mohly přijít s nemocným do styku, nesnižuje, že byl pohřešovanou osobou, a nikoli osobou hledanou pro spáchání trestného činu. Pravdou je ale také to, že mladší než dospělý věk sám o sobě odůvodňuje protektivní zacházení s osobami stíhanými za trestné činy (a to včetně těch nejzávažnějších), i pokud jde o zveřejňování jejich osobních údajů (dokonce se i částečně prolomuje zásada veřejnosti projednání věci před soudem). Tím spíše pak nelze připustit, aby poukaz na možné asociální chování pohřešovaného chlapce ospravedlnil tak závažný zásah do jeho práva na soukromí, jakým zveřejnění o nakažení virem HIV je.

[35] Konkrétní skutkové okolnosti projednávaného případu nevedou k závěru, že by právo na ochranu soukromí mělo právu na svobodu projevu ustoupit. Obsah (konkrétní nemoc) a způsob uvedení informace spolu s dalšími okolnostmi (cílová divácká skupina) totiž přivedly soud k přesvědčení, že primárním účelem tohoto počínu stěžovatelky nebylo (nebo nebylo výhradně) altruisticky informovat veřejnost o skutečném, reálném nebezpečí, ve snaze je eliminovat nebo snížit, ale zveřejnění onoho citlivého údaje mělo spíše za cíl zatraktivnit reportážní příspěvek a přidat mu na údernosti. Nechat vyniknout takové informaci přitom podle přesvědčení soudu nemohlo dosáhnout lepšího účinku na cílovou skupinu potenciálně ohrožených osob, ale na druhé straně nepochybně vedlo k závažnému a nevratnému zásahu do práv nezletilého. Městský soud tedy nepochybil, když dospěl k závěru, že se na případ stěžovatelky výjimka uvedená v § 9 písm. b) zákona č. 101/2000 Sb., nevztahuje. Nesprávné právní posouzení [kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] ani nepřezkoumatelnost [kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.] Nejvyšší správní soud neshledal.

[36] Ani pokud jde o poslední kasační námitku, že městský soud měl zrušit napadené rozhodnutí pro nedostatky v odůvodnění výše uložené pokuty, nemůže Nejvyšší správní soud stěžovatelce přisvědčit. To, že dokázal i ve strohém odůvodnění výše pokuty nalézt prakticky vše, co § 46 odst. 2 zákona č. 101/2000 Sb. správnímu orgánu ukládá hodnotit (podrobněji viz [5]), nelze nazvat nepřipustným dotvářením odůvodnění správního rozhodnutí. Zdejší soud připouští, že přesvědčivosti správních rozhodnutí by jistě přispělo podrobnější rozvedení úvah o stanovení výše pokuty, ale nezákonnost v tomto směru neshledal. Rušit rozhodnutí městského soudu kvůli takovým nedostatkům by naopak nebylo ničím jiným než formalismem, obzvláště za situace, kdy stěžovatelka proti výši uložené pokuty po celou dobu ničeho nenamítala a výhrady k hodnocení zákonných kritérií vznesla poprvé až v žalobě. To je sice v zásadě možné, ale je na místě zohlednit, že v druhém stupni ke korekci či doplnění dojít nemohlo, neboť v rozkladu stěžovatelka této části prvostupňového rozhodnutí nic nevytýkala. Pokud jde o přisouzení hodnotového znaménka jednotlivým kritériím, zdejší soud považuje u všech vypočtených prvků za zřejmé, zda byly hodnoceny jako přitěžující, nebo polehčující. Jinak by tomu mohlo být, pokud by některý údaj umožňoval více výkladů, např. že se zveřejněný údaj týkal deseti osob (z toho by bez dalšího nebylo jasné, jestli je to podle hodnotitele moc nebo málo). Taková situace však nenastala. Městský soud tedy dospěl ke správnému závěru,

když porušení § 46 odst. 2 zákona č. 101/2000 Sb. neshledal. Doplňující dotazy ohledně skutečností, které ještě měly být při úvahách o výši pokuty vzaty v úvahu, jež stěžovatelka vtělila do repliky, Nejvyšší správní soud vyhodnotil jako námitky nepřijatelné, neboť nebyly uplatněny v řízení před městským soudem, a ten se k nim tedy neměl příležitost vyjádřit (§ 104 odst. 4 s. ř. s.).

V. Závěr a náklady řízení

[37] Protože Nejvyšší správní soud shledal rozhodnutí městského soudu ze shora uvedených důvodů zákonným, kasační stížnost zamítl podle § 110 odst. 1 věta poslední s. ř. s.

[38] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona. Žalovaný měl ve věci úspěch, podle obsahu spisu mu však žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. srpna 2014

JUDr. Karel Šimka
předseda senátu